



ОМБУДСМАН
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Доклад на Националния превантивен механизъм за 2017 г.



Функции на Националния превантивен механизъм

- Омбудсманът осъществява функциите на Национален превантивен механизъм (НПМ) – извършва посещения на местата за задържане по чл. 28а, ал. 1 от Закона за омбудсмана и приема и разглежда жалби от лицата, настанени или задържани там
 - Проверява: отношението към лицата, мерките за закрила, материалните условия, достъпа до медицинско обслужване, контактите с външния свят, администрирането и финансирането на местата за задържане, както и на други условия и обстоятелства, свързани с предотвратяване на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне с лицата
 - Разработва доклад с констатации и препоръки, който се подписва от омбудсмана
 - Ако установи, че са необходими законодателни промени, може да отправи предложения и препоръки до Народното събрание и до Министерския съвет
 - Осъществява сътрудничество с: националните превантивни механизми на други държави, с Подкомитета за предотвратяване на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание към Комитета срещу изтезанията и други органи и институции на международни организации, чийто предмет на дейност включва защита срещу изтезания и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание



Места за задържане (1)

- Места за лишаване от свобода в системата на Министерството на правосъдието
 - През 2016 и 2017 г. НПМ посети всички места за задържане към Министерството на правосъдието с изключение на арестите в гр. Кърджали, гр. Перник и откритото общежитие в гр. Смолян
 - Затворнически персонал – изпълнява важна обществена задача, основни препоръки:
 - Набирането, обучението и условията на работа трябва да предоставя на тези служители възможност за поддържане на високи стандарти при грижата им за затворниците
 - Заплатите трябва да са достатъчно мотивиращи за привличане и задържане на подходящ персонал
 - Придобивките и условията на работа трябва да отразяват привлекателността на работата като част от правозащитните органи
 - Разпределение и настаняване
 - Доколкото е възможно, затворниците се настаняват в затвори, намиращи се близо до техните домове или места за социална рехабилитация
 - Доколкото е възможно, се взема мнението на затворниците относно първоначалното им разпределение и всяко прехвърляне впоследствие от един в друг затвор
 - Битовите условия на затворниците, и особено условията за спане, трябва да са съобразени със зачитането на човешкото им достойнство



Места за задържане (2)

- Контакти с външния свят
 - Проблем с тайната на кореспонденцията е системен в местата за лишаване от свобода
 - Мерките, вземани по отношение на свижданията, трябва да позволяват на затворниците да поддържат и развиват семейните си отношения по възможно най-нормален начин – възможно Европейският съд за правата на човека да постанови нови осъдителни решения за България по този въпрос
- Затворнически режим
 - Констатиран системен проблем, свързан с недостатъчен брой социални работници и липса на адекватно бюджетно финансиране на смислени дейности
- Работа
 - Многократни препоръки за отмяна на дисциплинарни наказания, свързани с отказ за полагане на труд от страна на лишени от свобода
 - Администрацията в местата за лишаване от свобода все още не прави разлика между отказ за реализиране правото на труд и „неизпълнение или лошо изпълнение на възложени задачи“
 - Констатирани случаи на налагане на дисциплинарни наказания при отказ за полагане на доброволен труд
 - Неизпълними трудови норми, съставени на база на определена минимална работна заплата, по заповед на заместник-министър на правосъдието



Места за задържане (3)

- Здравеопазване
 - Акцент в проверките на НПМ – борбата със заразните заболявания в затворите
 - Обискиране и контрол
 - НПМ констатира липса на адекватна съдебна защита и правна уредба при налагане на дисциплинарни наказания на лишени от свобода
 - Средства за усмиряване
 - Установено е незаконосъобразно ползване на белезници
- Места за задържане в системата на Министерството на вътрешните работи
- През 2017 г. НПМ инспектира общо 21 районни управления „Полиция“ към МВР в градовете от Североизточна България
 - Остава нерешен въпросът за публичността на местонахождението на местата за задържане
 - Липса на постелъчен инвентар, особено чаршафи, и осигуряването на средства за изхранване
 - Няма помещения за 24-часово задържане, в които вътре да е изграден санитарен възел и да има течаща вода – няма нормативни изисквания
 - НПМ препоръча на министъра на правосъдието и на министъра на вътрешните работи да създадат работна група за изменение и допълнение на Закона за административните нарушения и наказания
 - Извънредният труд в системата на МВР за тримесечие се движи в диапазона от 50 до 70 часа за разлика от системата на Министерството на правосъдието, където диапазонът е от 30 до 50 часа

Защита на лицата с психични заболявания

- Извършени 3 проверки в лечебни заведения за психиатрична помощ: Държавна психиатрична болница – гр. Ловеч, Държавна психиатрична болница „Св. Иван Рилски“ – гр. Нови Искър, и Център за психично здраве – София-област ЕООД, гр. София
 - Държавните психиатрични болници са нереструктурирани и качеството на здравната грижа не се подобрява
 - Най-тежък остава проблемът с недостига на лекари в болниците
 - Остаряла и амортизирана материална-техническа база
 - Необходима цялостна политика в областта на психичното здраве, която да позволява интегриран подход по отношение на психиатричните заболявания и развитието на системата за грижи и подкрепа на хората, страдащи от психични разстройства, както и на техните близки



Социални институции за деца и възрастни (1)

- За поредна година се налага НПМ да отбележи, че дирекциите „Социално подпомагане“ към Агенцията за социално подпомагане продължават настаняването на деца и лица в резидентни социални услуги, като ги извеждат от семейна среда
- Основен проблем, констатиран при проверките на НПМ в социалните институции за деца и възрастни – липсата на квалифициран персонал – ниското заплащане, недостатъчните обучения, липсата на изисквания за образователен ценз, отдалечеността от общински центрове, което неизбежно води до липса на мотивация и голямо текучество
- Социални институции за деца – посетени 8 институции
 - В част от институциите се наблюдават системни проблеми при полагане на грижи за децата, а в другата част е налице голяма разлика в качеството на предоставената грижа в еднакъв вид социални услуги
- Кризисни центрове за деца, жертви на трафик, ил и пострадали от насилие – извършени проверки в 2 кризисни центъра
 - Децата в кризисните центрове не са посещавали училище преди настаняването им в тях
 - Образователното ниво на децата не отговаря на реалните класове, в които се обучават
 - Необходимост да бъдат изградени профилирани кризисни центрове за работа с деца с девиантно поведение или в конфликт със закона
 - Координацията между институциите и доставчиците на тази социална услуга в много случаи не е ефективна
- Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания
- Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания

Социални институции за деца и възрастни (2)

- Социални институции за възрастни – извършени 9 проверки
 - НПМ многократно отправя препоръка да се ускори процесът на деинституционализация, тъй като продължителното пребиваване на хора с увреждания в институции нарушава основни човешки права
 - Условието за живот в специализираните институции за пълнолетни лица често са неудовлетворителни, с ниско качество на грижа и състояние, несъответстващо на нормативно определените стандарти и критерии
 - От особено значение е провеждането на информационни кампании, чрез които да се намали стигмата върху лицата с умствена изостаналост, психични разстройства и деменция



Защита на лицата, търсещи закрила

➤ През 2017 г. НПМ установява, че в Транзитен център – с. Пъстрогор, са започнати ремонтни дейности с цел трансформиране на центъра в затворен тип. Същите дейности се извършват в един от блоковете на Регистрационно-приемателния център (РПЦ) в гр. Харманли (броят на закритите центрове заедно с този в гр. София, кв. „Бусманци“ са 3)

- Медицинското обслужване в помещенията от затворен тип в кв. „Бусманци“ не е организирано и съобразено с вида на центъра
- За поредна година не е решен проблемът с неизползваемите сгради, построени на територията на РПЦ – с. Баня
- НПМ препоръча да се намери подходяща среда – социална услуга в общността или приемно семейство – за децата извън центровете на ДАБ, която да отговаря на изискванията за тяхното развитие и обучение.
- В някои от центровете не е назначен представител, който да защитава интереса на непридружените деца бежанци, а в други определените представители само формално изпълняват дейността си поради големия брой деца, за които отговарят
- Нито една община не е подписала споразумение за интеграция с чужденци с предоставено убежище или международна закрила



Предложения на НПМ към омбудсмана (1)

- На министъра на правосъдието:
 - Поради недостатъчен капацитет на ареста в гр. Варна, разкриване на втори арест на територията на затвора в гр. Варна или цялостно преместване на съществуващия арест.
 - Да провъзгласи нищожността или отмени чл. 180, ал. 3 от Правилника за прилагане на Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража
- На главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“:
 - На основание чл. 100, във вр. с чл. 99 от Административнопроцесуалния кодекс главният директор на Главната дирекция „Изпълнение на наказанията“ възобновяване на производството по Заповед Л-2606/4 от 25.05.2017 г.; Заповед Л-3205 от 03.07.2017 г.; Заповед Л-1454/28.03.2017 г.; Писмо № 12644/28.12.2017 г.; Заповед Л-3195 от 30.06.2017 г.; Писмо рег. № 8722 от 08.08.2017 г.; Заповед № 4477/28.09.2017 г. и произнасяне по исканията по чл. 62, ал. 1, т. 3, а в един от случаите по чл. 62, ал. 1, т. 1 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража
- На началника на затвора в гр. Варна:
 - Да извърши анализ на случаите на употреба на помощни средства при продължително фиксиране над необходимото и да уведоми омбудсмана за взетите мерки относно недопускане на подобна практика за в бъдеще
 - Да приведе броя на леглата в затвора към декларирания официален капацитет и съобразно изискуемите 4 кв. м. жилищна площ, и да се монтират легла само в случаите на пренаселване

Предложения на НПМ към омбудсмана (2)

➤ На началника на затвора в гр. Варна:

- Незабавно провъзгласяване нищожността на заповедта на началника на общежитието „Разделна“ за определяне на помещения от закрит тип и възстановяване фактическото ползване на помещенията, съобразно заповедта на министъра на правосъдието при откриването на общежитието от закрит тип
- Във всяка стая на корпуса на затвора и съответно в двете общежития да постави на видно място схема с указана жилищна площ и брой легла, съобразно изискванията за 4 кв. м. жилищна площ (тоест, без площта на санитарния възел)
- На основание чл. 100, във вр. с чл. 99, т. 1 от Административнопроцесуалния кодекс да възобнови производството по Заповед № 339/25.08.2017 г. и да я отмени

➤ На министъра на вътрешните работи:

- Да освободи кабинетите на служителите на МВР в затворите, а главният директор на ГДИН да им осигури достъп и възможност да осъществят дейността си под контрола на администрацията в местата за лишаване от свобода (ако има писмен отказ да ползват адвокат) и/или адвокатска помощ при изявено желание от тяхна страна, като всяко тяхно посещение се регистрира на входа на затвора, както за всички останали лица
- Да провъзгласи нищожността или отмени Инstrukция Із-1351/18.06.2010 г.
- Да внесе предложение в Министерския съвет за прехвърляне на помещенията на закрития арест в гр. Балчик от Министерството на правосъдието за нуждите на МВР



Как да се свържа с националния омбудсман?



Адрес: гр. София 1202, ул. Георг Вашингтон №22

Тел.: 02/81-06-955;

02/980-95-10;

факс: 02/81-06-963

ел. поща: priemna@ombudsman.bg

www.ombudsman.bg